

Стешенко Олена Дамирівна, к. е. н., доц

e-mail: EDStesh@ukr.net   ORCID: 0000-0001-5117-0585

Шестакова Вікторія Миколаївна, здобувач 2 рівня магістратури

Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків, Україна

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

***Ключові слова:** страхування життя, страхові резерви, страховий захист.*

На сучасному етапі розвитку української економіки страхування відіграє значну роль в захисті соціальних і майнових інтересів громадян. Це стосується всіх сегментів страхування, проте найбільш позитивною тенденцією стає зростання добровільного страхування, оскільки свідчить про посилення усвідомлення участі громадян України в страховій діяльності. Серед видів добровільного страхування найбільшу соціальну значущість має страхування життя.

На протязі передвоєнних років ринок страхування життя України зазнав динамічного розвитку. Основними факторами до зростання показників стала пандемія, яка спонукала українців до страхового захисту життя та здоров'я, також сприяла цьому й медична реформа. В цей період активізувалася громадська дискусія з приводу розвитку пенсійної системи України, а це, своєю чергою, стимулювало інтерес до приватних пенсійних заощаджень, зокрема програм накопичувального страхування, до особового заощадження.

Страховики на ринку life-страхування наростили свої резерви на 21% у 2020-2021 рр. На початку 2022 р. загальний обсяг страхових резервів life-сектору становив близько 14 млрд грн. Це на 45% більше, ніж загальна сума довгострокових банківських депозитів населення [1]. Таким чином, life-страховики змогли заявити про себе у якості системного інституційного інвестора, якого так потребує наша країна. Після 24 лютого 2022 року, зважаючи на труднощі перших військових місяців, ринок life-страхування очікувано скоротився. На показники страхової індустрії вплинули активні воєнні дії та масова тимчасова міграція. Найбільше зазнав труднощів новий бізнес: платежі за

вперше укладеними договорами страхування ледве досягли 50% їхнього обсягу у 2021 році. Але вже до літа 2022 року клієнти life-страховиків поступово адаптувалися до реалій воєнного часу. Зараз сектор страхування життя в Україні працює майже так само, як і до війни: укладаються нові договори, клієнти одержують виплати. Попередні дані компаній, що входять до НАСУ та формують понад 97% обсягів ринку, свідчать, що за 2022 р. порівняно з показниками 2021-го надходження страхових премій знизилися лише на 14% [2]. За перші місяці війни достроково припинених договорів було більше, ніж нових укладених контрактів, вперше за багато років. Але жодна страхова компанія не пішла з ринку і не відмовилася від своїх зобов'язань через форс-мажор, пов'язаний із війною.

Найважливішим результатом періоду воєнного часу є висока фінансова стійкість та платоспроможність українського life-страхування. Загалом активи учасників ринку на 1.06.2023 року зросли на 12% порівняно з таким самим показником передвоєнного року. Страхові резерви за той же час збільшилися на 11%. Протягом 2022-2023 рр. клієнти life-компаній отримали понад 730 млн грн виплат, і це майже 91% від загального обсягу виплат у 2021 р. Частина цих виплат – із випадків, пов'язаних із військовими діями, хоча такі події є традиційним винятком із договорів страхування життя. Нажаль, спад в економіці, зменшення кількості робочих місць, зруйнований житловий фонд, величезна вимушена міграція та інфляція – це не найкращі передумови для розвитку страхування життя, основним продуктом якого є накопичувальні довгострокові програми.

Таким чином хоча за підсумками 2022-1 півріччя 2023 років ринок страхування життя і показує мінімальні негативні відхилення, говорити про його довгострокову стабілізацію зарано. При цьому страхувальники за накопичувальними договорами продовжують вносити платежі згідно договорів, обсяг премій (з індексацією) за новими договорами також зростає. Отже ринок страхування життя України пристосовується до форс-мажорних обставин воєнного часу. Головне завдання ринку на майбутнє – зберегти існуючих клієнтів та знайти нові фактори для стабілізації та зростання бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Страхування під час війни: стаття, інтернет-джерело. URL:
<https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/14/685760/>
2. Страхування з воєнними ризиками: що пропонує ринок. URL:
<https://finance.ua/ua/insurance/strahuvannia-z-voennymu-ryzykamy>